

ZALECENIE KOMISJI (UE) 2024/613

z dnia 18 grudnia 2023 r.

w sprawie projektu zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu Litwy obejmującego lata 2021–2030 i spójności środków wprowadzonych przez Litwę z unijnym celem neutralności klimatycznej oraz zapewnieniem postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu

(Jedynie tekst w języku litewskim jest autentyczny)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (UE) 2015/652 oraz uchycenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2 i art. 14 ust. 6,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 ⁽²⁾, w szczególności jego art. 7 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

Zalecenia w sprawie projektu zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu (KPEiK) Litwy obejmującego lata 2021–2030

- (1) 28 czerwca 2023 r. Litwa przedłożyła projekt zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu.
- (2) W art. 3 i załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/1999 („rozporządzenie w sprawie zarządzania unią energetyczną”) określono elementy, które należy zamieścić w zaktualizowanym zintegrowanym krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu. W grudniu 2022 r. Komisja przyjęła wytyczne dla państw członkowskich dotyczące procesu i zakresu opracowywania projektu i ostatecznej wersji zaktualizowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu ⁽³⁾. W wytycznych określono dobre praktyki i przedstawiono skutki niedawnych zmian politycznych, prawnych i geopolitycznych w polityce energetycznej i klimatycznej.
- (3) W związku z planem REPowerEU ⁽⁴⁾ oraz w ramach cykli europejskiego semestru 2022 i 2023 Komisja położyła duży nacisk na potrzeby państw członkowskich w zakresie reform i inwestycji w dziedzinie energii i klimatu, aby zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne i przystępność cenową energii poprzez przyspieszenie ekologicznej i sprawiedliwej transformacji. Znajduje to odzwierciedlenie w sprawozdaniach krajowych dotyczących Litwy z 2022 r. i 2023 r. ⁽⁵⁾ oraz w zaleceniach Rady dla Litwy ⁽⁶⁾. Państwa członkowskie powinny uwzględnić w swoich ostatecznych wersjach zaktualizowanych zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu najnowsze zalecenia dla poszczególnych krajów.

⁽¹⁾ Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1.

⁽³⁾ Zawiadomienie Komisji w sprawie wytycznych dla państw członkowskich dotyczących aktualizacji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu na lata 2021–2030 (Dz.U. C 495 z 29.12.2022, s. 24).

⁽⁴⁾ COM(2022) 230 final.

⁽⁵⁾ SWD(2022) 617 final, SWD(2023) 615 final.

⁽⁶⁾ COM(2022) 617, zalecenie dotyczące zalecenia Rady; COM(2023) 615 final, zalecenie dotyczące zalecenia Rady.

- (4) Zalecenia Komisji dotyczące osiągnięcia celów krajowych na podstawie rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego (rozporządzenia ESR) ⁽⁷⁾ opierają się na prawdopodobieństwie przestrzegania przez państwa członkowskie celów na 2030 r., z uwzględnieniem zasad korzystania z elastyczności przewidzianych w rozporządzeniu ESR.
- (5) Zalecenia Komisji dotyczące wychwytywania, składowania i utylizacji dwutlenku węgla (CCUS) mają na celu uzyskanie przeglądu planowanego wdrożenia tych technologii na szczeblu krajowym, w tym informacji na temat rocznych ilości CO₂, które mają zostać wychwycone do 2030 r., w podziale na źródło wychwyconego CO₂ pochodzącego z instalacji objętych dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁸⁾ lub z innych źródeł, takich jak źródła biogeniczne lub bezpośrednie wychwytywanie z powietrza; na temat planowanej infrastruktury do transportu CO₂; oraz na temat potencjalnej krajowej zdolności magazynowania CO₂ i objętości iniekcji CO₂, które mają być dostępne w 2030 r.
- (6) Zalecenia Komisji dotyczące wyników na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841 ⁽⁹⁾ (rozporządzenie LULUCF) odnoszą się do realizacji przez państwo członkowskie zasady zerowego salda w latach 2021–2025 (okres 1) oraz celu krajowego na lata 2026–2030 (okres 2), z uwzględnieniem przepisów regulujących korzystanie z elastyczności określonych w tym rozporządzeniu. W zaleceniach Komisji uwzględniono również fakt, że w okresie 1 wszelkie nadwyżki emisji na mocy rozporządzenia LULUCF będą automatycznie objęte rozporządzeniem ESR.
- (7) Aby przystosowanie się do zmiany klimatu odpowiednio przyczyniało się do osiągnięcia celów w zakresie energii i łagodzenia zmiany klimatu, konieczne jest zidentyfikowanie potencjalnych zagrożeń klimatycznych oraz przeanalizowanie wrażliwości na zmiany klimatu i ryzyka związanego z klimatem, które mogą mieć wpływ na odnośne obszary, populacje i sektory. W zaleceniach Komisji dotyczących przystosowania się do zmiany klimatu rozważono zakres, w jakim Litwa włączyła do zaktualizowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu cele związane z przystosowaniem się do zmiany klimatu uwzględniające ryzyko klimatyczne, które mogłoby uniemożliwić Litwie osiągnięcie założeń i celów unii energetycznej. Bez konkretnych polityk i środków w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu, zaplanowanych i wdrożonych, realizacja założeń w wymiarze unii energetycznej jest zagrożona. Gospodarka wodna w zmieniających się warunkach klimatycznych wymaga szczególnej uwagi ze względu na ryzyko zakłóceń w dostawach energii elektrycznej, ponieważ powodzie, upały i susze wywierają wpływ na produkcję energii.
- (8) Zalecenia Komisji dotyczące poziomu ambicji w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych wynikają ze wzoru określonego w załączniku II do rozporządzenia (UE) 2018/1999, który opiera się na obiektywnych kryteriach, oraz opierają się na głównych politykach i środkach, których brakuje w projekcie zaktualizowanego KPEiK Litwy, aby umożliwić terminowe i racjonalne pod względem kosztów osiągnięcie krajowego wkładu Litwy w wiążący unijny cel w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, zgodnie z którym w 2030 r. co najmniej 42,5 % energii ma pochodzić ze źródeł odnawialnych, przy wspólnym dążeniu do zwiększenia go do 45 % zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 ⁽¹⁰⁾ w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Zalecenia Komisji opierają się również na wkładzie Litwy w realizację celów szczegółowych określonych w art. 15a, 22a, 23,

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26), zmienione rozporządzeniem (UE) 2023/857 z dnia 19 kwietnia 2023 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) 2018/842 w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego oraz zmieniającym rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Dz.U. L 111 z 26.4.2023, s. 1).

⁽⁸⁾ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem do ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 oraz decyzję nr 529/2013/UE (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 1); zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/839 z dnia 19 kwietnia 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2018/841 w odniesieniu do zakresu stosowania, uproszczenia przepisów dotyczących sprawozdawczości i zgodności oraz określenia celów państw członkowskich na 2030 r., a także zmiany rozporządzenia (UE) 2018/1999 w odniesieniu do poprawy monitorowania, sprawozdawczości, śledzenia postępów i przeglądu (Dz.U. L 107 z 21.4.2023, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82); zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniającą dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylającą dyrektywę Rady (UE) 2015/652 (Dz.U. L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

24 i 25 tej dyrektywy oraz na związanych z nimi politykach i środkach służących jej szybkiej transpozycji i wdrożeniu. Zalecenia odzwierciedlają znaczenie opracowania kompleksowego długoterminowego planowania wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności energii wiatrowej, w celu zwiększenia widoczności europejskiego sektora produkcji i operatorów sieci zgodnie z europejskim pakietem na rzecz energii wiatrowej ⁽¹¹⁾.

- (9) Zalecenia Komisji dotyczące krajowego wkładu w efektywność energetyczną opierają się na art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 ⁽¹²⁾ w sprawie efektywności energetycznej oraz na wzorze zawartym w załączniku I do tej dyrektywy, a także na związanych z nią politykach i środkach służących jej wdrożeniu.
- (10) W zaleceniach Komisji szczególną uwagę zwrócono na cele, założenia i wkłady oraz związane z nimi polityki i środki służące realizacji planu REPowerEU z myślą o szybkim uniezależnieniu się od rosyjskich paliw kopalnych. Uwzględniają one wnioski wyciągnięte z wdrożenia pakietu „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę” ⁽¹³⁾. Zalecenia odzwierciedlają konieczność zwiększenia odporności systemu energetycznego w świetle obowiązków wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 ⁽¹⁴⁾ w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 ⁽¹⁵⁾ dotyczącego bezpieczeństwa dostaw gazu, zgodnie z zaleceniem Komisji w sprawie magazynowania energii ⁽¹⁶⁾.
- (11) W zaleceniach Komisji uwzględniono potrzebę przyspieszenia integracji wewnętrznego rynku energii w celu zwiększenia roli elastyczności oraz wzmocnienia pozycji konsumentów i ich ochrony. W zaleceniach Komisji wzięto również pod uwagę znaczenie oszacowania liczby gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym zgodnie z wymogami art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999 oraz z zaleceniem Komisji (UE) 2023/2407 ⁽¹⁷⁾.
- (12) Zalecenia Komisji odzwierciedlają znaczenie zapewnienia wystarczających inwestycji w badania naukowe i innowacje w dziedzinie czystej energii w celu pobudzenia ich zdolności rozwojowych i produkcyjnych, w tym w odpowiednie polityki i środki na rzecz energochłonnych sektorów przemysłu i innych branż, a także potrzebę podnoszenia kwalifikacji siły roboczej w przemyśle neutralnym emisyjnie z myślą o skonsolidowaniu silnej, konkurencyjnej i ekologicznej gospodarki w Unii.
- (13) Zalecenia Komisji opierają się na zobowiązaniach podjętych na mocy porozumienia paryskiego do stopniowego ograniczenia wykorzystywania paliw kopalnych, a także na znaczeniu stopniowego wycofywania dotacji do paliw kopalnych.
- (14) Zalecenia Komisji dotyczące potrzeb inwestycyjnych wynikają z przeprowadzonej przez nią oceny, czy projekt zaktualizowanego planu zawiera ogólny przegląd potrzeb inwestycyjnych niezbędnych do osiągnięcia założeń, celów i wkładów we wszystkich wymiarach unii energetycznej; czy wskazuje źródła finansowania, z rozróżnieniem źródeł prywatnych i publicznych; czy przedstawiono w nim inwestycje zgodne z litewskim planem odbudowy i zwiększania odporności, litewskim terytorialnym planem sprawiedliwej transformacji oraz zaleceniami krajowymi na lata 2022–2023 wydanymi w ramach europejskiego semestru; oraz czy obejmuje on solidną ocenę makroekonomiczną planowanych polityk i środków. Krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu powinien zapewniać przejrzystość i przewidywalność krajowych polityk i środków w celu zagwarantowania pewności inwestycji.

⁽¹¹⁾ Komunikat w sprawie europejskiego planu działania na rzecz energii wiatrowej COM(2023) 669 final, 24.10.2023 r. oraz komunikat w sprawie osiągnięcia ambitnych unijnych celów w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych, COM(2023) 668 final.

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955 (Dz.U. L 231 z 20.9.2023, s. 1).

⁽¹³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”, COM(2022) 360 final.

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylające dyrektywę 2005/89/WE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 z dnia 25 października 2017 r. dotyczące środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (UE) nr 994/2010 (Dz.U. L 280 z 28.10.2017, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Zalecenie Komisji z dnia 14 marca 2023 r. Magazynowanie energii – Podstawa zdekarbonizowanego i bezpiecznego systemu energetycznego UE (Dz.U. C 103 z 20.3.2023, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2023/2407 z dnia 20 października 2023 r. dotyczące ubóstwa energetycznego, (Dz.U. L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

- (15) Zalecenia Komisji odzwierciedlają kluczowe znaczenie szeroko zakrojonych konsultacji regionalnych oraz zapewnienia wczesnych i pluralistycznych konsultacji w sprawie planu, w tym skutecznego udziału społeczeństwa oraz wystarczających informacji i ram czasowych zgodnie z konwencją z Aarhus ⁽¹⁸⁾.
- (16) Zalecenia Komisji dotyczące sprawiedliwej transformacji odzwierciedlają ocenę tego, czy w litewskim planie wystarczająco szczegółowo określono odpowiednie skutki społeczne transformacji klimatycznej i energetycznej i jej wpływ na zatrudnienie i umiejętności oraz wskazano stosowne polityki i środki towarzyszące wspierające sprawiedliwą transformację, przy jednoczesnym przyczynianiu się do propagowania zarówno praw człowieka, jak i równouprawnienia płci.
- (17) Zalecenia Komisji dla Litwy opierają się na ocenie projektu zaktualizowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu ⁽¹⁹⁾, który jest publikowany wraz z niniejszym zaleceniem.
- (18) Litwa powinna należycie uwzględnić niniejsze zalecenia przy opracowywaniu ostatecznej wersji zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu, który ma przedłożyć do 30 czerwca 2024 r.

Zalecenia dotyczące spójności z unijnym celem neutralności klimatycznej oraz zapewnieniem postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu

- (19) Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/1119 (Europejskie prawo o klimacie) Komisja jest zobowiązana do oceny spójności środków krajowych z celem neutralności klimatycznej oraz zapewnieniem postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Komisja oceniła spójność środków wprowadzonych przez Litwę z tymi celami ⁽²⁰⁾. Poniższe zalecenia oparte są na tej ocenie. Litwa powinna należycie uwzględnić niniejsze zalecenia i podjąć działania następcze w związku z nimi zgodnie z Europejskim prawem o klimacie.
- (20) W celu finansowania przystosowania się do zmiany klimatu można uruchomić różne instrumenty finansowania unijnego. Kwestie odporności na zmianę klimatu powinny znaleźć się na pierwszym planie przy opracowywaniu przez państwa członkowskie planów krajowych w ramach odpowiednich funduszy UE. Żadne z wydatków nie powinny być szkodliwe dla przystosowania się do zmiany klimatu, tzn. nie powinny zwiększać podatności na jej skutki ani beneficjentów, ani innych podmiotów.
- (21) Na poziomie lokalnym istnieją kompetencje, które mogą mieć szerszy wpływ na odporność na zmianę klimatu. Istotne znaczenie ma przygotowanie i wdrożenie polityki przystosowania się do zmiany klimatu na szczeblu niższym niż krajowy.
- (22) Rozwiązania oparte na przyrodzie oferują skuteczne i racjonalne pod względem kosztów warianty przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków, jeżeli zachęca się do ich wdrażania za pomocą strategicznych ram, polityki i finansowania. Rozwiązania te mogą być wdrażane niezależnie lub włączone do innych środków na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków, w połączeniu z rozwiązaniami o bardziej technologicznym charakterze lub opartymi na infrastrukturze. Przy wdrażaniu należy wziąć pod uwagę złożoność ekosystemów i przewidywane skutki zmiany klimatu, kontekst lokalny, powiązane interesy i wartości, jak również warunki społeczno-gospodarcze.

NINIEJSZYM ZALECA, ABY LITWA PODJĘŁA NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA:

DOTYCZĄCE PROJEKTU ZAKTUALIZOWANEGO KRAJOWEGO PLANU W DZIEDZINIE ENERGII I KLIMATU NA PODSTAWIE ROZPORZĄDZENIA (UE) 2018/1999

1. Określiła racjonalne pod względem kosztów dodatkowe polityki i środki w celu zniwelowania luki wynoszącej 0,1 punktu procentowego, aby osiągnąć krajowy cel w zakresie emisji gazów cieplarnianych polegający na obniżeniu tych emisji o 21 % w 2030 r. w porównaniu z poziomami z 2005 r. zgodnie z rozporządzeniem ESR oraz, w stosownych przypadkach, określiła sposób wykorzystania elastyczności dostępnej w ramach rozporządzenia ESR w celu zapewnienia zgodności. Uzpełniła informacje na temat polityk i środków, jasno określając ich zakres, harmonogram i, w miarę możliwości, spodziewany wpływ na redukcję emisji gazów cieplarnianych, w tym w odniesieniu do środków w ramach unijnych programów finansowania takich jak wspólna polityka rolna.

⁽¹⁸⁾ Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska z dnia 25 czerwca 1998 r. („konwencja z Aarhus”).

⁽¹⁹⁾ SWD(2023) 918.

⁽²⁰⁾ Sprawozdanie z postępu prac na temat działań UE w dziedzinie klimatu za 2023 r., COM(2023) 653 final, oraz dokument roboczy służb Komisji dotyczący oceny postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu w poszczególnych państwach członkowskich zgodnie z Europejskim prawem o klimacie, SWD(2023) 932.

2. Określiła ilość emisji CO₂, którą można wychwycić rocznie do 2030 r., w tym źródło. Podała szczegółowe informacje na temat sposobu transportu wychwyconego CO₂. Określiła ogólną zdolność magazynowania i objętość iniekcji CO₂ dostępną do 2030 r.
3. Uwzględniła dodatkowe środki w sektorze LULUCF, podając ich szczegółowy harmonogram i zakres oraz ilościowo określając ich przewidywane skutki, aby zapewnić skuteczne dostosowanie pochłaniania gazów cieplarnianych do unijnego celu pochłaniania gazów cieplarnianych netto na 2030 r. wynoszącego -310 Mt ekwiwalentu CO₂ oraz do krajowego celu pochłaniania gazów cieplarnianych netto na poziomie -661 kt ekwiwalentu CO₂, jak określono w rozporządzeniu (UE) 2018/841. Przedstawiła jasne informacje na temat sposobu, w jaki fundusze publiczne (zarówno fundusze unijne, w tym w ramach wspólnej polityki rolnej, jak i pomoc państwa) oraz finansowanie prywatne za pomocą systemów rolnictwa węglowego są konsekwentnie i skutecznie wykorzystywane do osiągnięcia krajowego celu pochłaniania gazów cieplarnianych netto. Podała informacje na temat stanu realizacji i postępów, jakie należy poczynić w zapewnianiu poprawy wyższych poziomów/jednoznacznych geograficznie zbiorów danych na potrzeby monitorowania, sprawozdawczości i weryfikacji, zgodnie z częścią 3 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2018/1999.
4. Dostarczyła dodatkową analizę istotnych wrażliwości na zmiany klimatu i ryzyka związanego z klimatem w odniesieniu do osiągnięcia krajowych założeń, celów i wkładów oraz polityk i środków w poszczególnych wymiarach unii energetycznej. Lepiej przedstawiła i ilościowo określiła powiązanie z konkretnymi celami i politykami unii energetycznej, które powinny być wspierane w ramach polityk i środków w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu. Ustanowiła dodatkowe polityki i środki w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu w sposób wystarczająco szczegółowy, aby wesprzeć realizację przez Litwę krajowych założeń, celów i wkładów w ramach unii energetycznej.
5. Przedstawiła szacunkową trajektorię i długoterminowy plan wykorzystywania technologii energii odnawialnej w ciągu najbliższych 10 lat, z perspektywą do 2040 r. Uwzględniła orientacyjny cel dotyczący innowacyjnych technologii energii odnawialnej do 2030 r. zgodnie ze zmienioną dyrektywą (UE) 2018/2001. Uwzględniła konkretne cele przyczyniające się do osiągnięcia orientacyjnych celów cząstkowych w sektorze budynków i w przemyśle na 2030 r. Potwierdziła, że prognozy zawarte w planie stanowią wiążący cel w zakresie ogrzewania i chłodzenia zarówno na lata 2021–2025, jak i na lata 2026–2030. Określiła, jaki cel Litwa zamierza osiągnąć w sektorze transportu poprzez nałożenie obowiązku na dostawców paliw, w tym za pomocą celu cząstkowego dotyczącego zaawansowanych biopaliw i paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego, zapewniając przestrzeganie minimalnego poziomu paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego w 2030 r. Potwierdziła wiążący poziom paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego w przemyśle w 2030 r.
6. Uwzględniła szczegółowe i ilościowe polityki i środki w sposób umożliwiający terminowe i racjonalne pod względem kosztów osiągnięcie krajowego wkładu w wiążący unijny cel w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, zgodnie z którym w 2030 r. co najmniej 42,5 % energii ma pochodzić ze źródeł odnawialnych, przy wspólnym dążeniu do zwiększenia go do 45 %. Opisała w szczególności technologie energii odnawialnej, w odniesieniu do których planuje wyznaczyć „obszary przyspieszonego rozwoju odnawialnych źródeł energii” dzięki szybszym i prostszym procedurom. Opisała dalsze środki służące zapewnieniu ram umożliwiających zwiększenie integracji między sieciami elektroenergetycznymi oraz ciepłowniczymi i chłodniczymi. Opisała, w jaki sposób obowiązek spoczywający na dostawcach paliw w sektorze transportu zostanie uwzględniony i będzie obejmował porównywalne środki na rzecz propagowania wodoru w przemyśle oraz przyczyni się do przygotowania UE do handlu wodorem odnawialnym.
7. Uwzględniła prognozy dotyczące zapotrzebowania na bioenergię i jej podaży w poszczególnych sektorach oraz przedstawiła dane dotyczące przywozu i źródła biomasy leśnej wykorzystywanej do produkcji energii. Uwzględniła ocenę krajowych dostaw biomasy leśnej do celów energetycznych w latach 2021–2030 zgodnie z zastrzonymi kryteriami zrównoważonego rozwoju określonymi w art. 29 zmienionej dyrektywy (UE) 2018/2001 oraz ocenę zgodności przewidywanego wykorzystania biomasy leśnej do produkcji energii z zobowiązaniami Litwy wynikającymi ze zmienionego rozporządzenia LULUCF, w szczególności na lata 2026–2030, wraz ze środkami i politykami krajowymi mającymi na celu zapewnienie takiej zgodności. Uwzględniła dodatkowe środki mające na celu propagowanie zrównoważonej produkcji biometanu, biorąc pod uwagę potencjał i produkcję zrównoważonego biogazu/biometanu na Litwie oraz profil zużycia gazu ziemnego i istniejącą infrastrukturę, a także wykorzystanie produktu pofermentacyjnego i zastosowania biogenicznego CO₂.
8. W miarę możliwości przedstawiła przewidywany harmonogram działań prowadzących do przyjęcia ustawodawczych i pozaustawodawczych polityk i środków mających na celu transpozycję i wdrożenie przepisów zmienionej dyrektywy (UE) 2018/2001, w szczególności w odniesieniu do środków, o których mowa w poprzednich punktach.

9. Określiła kompletne polityki i środki mające na celu osiągnięcie krajowych wkładów w zakresie efektywności energetycznej, a zwłaszcza szczegółowe informacje na temat roli krajowego funduszu efektywności energetycznej, określonego w art. 30 dyrektywy (UE) 2023/1791, w przyczynianiu się do wnoszenia krajowych wkładów w zakresie efektywności energetycznej w realizację celu UE, w tym wykorzystania instrumentów finansowych w ramach funduszu.
10. Uwzględniła zaktualizowany poziom ambicji w celu zapewnienia wysoce energooszczędnych i niskoemisyjnych krajowych zasobów budowlanych oraz przekształcenia istniejących budynków w budynki bezemisyjne do 2050 r., w tym pośrednie kamienie milowe na lata 2030 i 2040 oraz porównanie z najnowszą długoterminową strategią renowacji. Zapewniła spójność w zakresie wzrostu zużycia energii końcowej przez gospodarstwa domowe oraz szacunków dotyczących oszczędności energii w budynkach, które przewidziano w planie.
11. Wzmocniła odporność systemu energetycznego, w szczególności poprzez wyznaczenie celu polegającego na wykorzystywaniu magazynowania energii. Doprecyzowała, w jaki sposób Litwa zamierza nadal zachęcać do ograniczania zapotrzebowania na gaz do 2030 r. Oceniała adekwatność infrastruktury naftowej (rafinerii, zapasów ropy naftowej) względem przewidywanego spadku popytu na ropę naftową i przejścia na alternatywne rozwiązania o niższej emisyjności.
12. Przedstawiła jasne założenia i cele dotyczące odpowiedzi odbioru z myślą o zwiększeniu elastyczności systemu w świetle oceny potrzeb w zakresie elastyczności. Opisała konkretne środki ułatwiające integrację systemu energetycznego w związku z art. 20a dyrektywy (UE) 2018/2001 zmienionej dyrektywą (UE) 2023/2413. Wskazała, jak Litwa rozwine bardziej konkurencyjne rynki detaliczne i wzmocni pozycję konsumentów na rynku detalicznym.
13. Aktualizowała ocenę sytuacji w zakresie ubóstwa energetycznego i celów dotyczących ograniczenia ubóstwa energetycznego zgodnie z wymogami rozporządzenia (UE) 2018/1999 i z uwzględnieniem zalecenia (UE) 2023/2407.
14. Doprecyzowała krajowe cele w zakresie badań naukowych, innowacji i konkurencyjności na potrzeby wykorzystywania czystych technologii i wytyczyła drogę na lata 2030 i 2050 z myślą o wsparciu obniżenia emisyjności przemysłu i przejściu przedsiębiorstw na gospodarkę neutralną emisyjnie o obiegu zamkniętym. Przedstawiła polityki i środki mające na celu propagowanie opracowywania projektów neutralnych emisyjnie, w tym projektów istotnych dla energochłonnych sektorów przemysłu. Opisała przewidywalne i uproszczone ramy regulacyjne dotyczące procedur udzielania pozwoleń oraz sposobu, w jaki dostęp do finansowania krajowego zostanie uproszczony w razie potrzeby. Zapewniła szczegółowe polityki i środki dotyczące rozwoju umiejętności związanych z czystą energią oraz ułatwienia otwartego handlu na rzecz odpornych i zrównoważonych łańcuchów dostaw kluczowych komponentów i urządzeń neutralnych emisyjnie.
15. Określiła reformy i środki mające na celu uruchomienie inwestycji prywatnych niezbędnych do osiągnięcia celów w zakresie energii i klimatu. Udoskonała i rozszerzyła analizę potrzeb inwestycyjnych, tak aby obejmowała kompleksowy i spójny przegląd potrzeb w zakresie inwestycji publicznych i prywatnych w ujęciu łącznym i w podziale na sektory. Uzupełniła odgórne podejście ogólnogospodarcze o oddolną ocenę poszczególnych projektów. Zamieściła zestawienie całkowitych potrzeb inwestycyjnych wraz z dodatkowymi informacjami na temat krajowych, regionalnych i unijnych źródeł finansowania, a także prywatnych źródeł finansowania, które mają zostać uruchomione. Dodała krótki opis rodzaju systemu wsparcia finansowego wybranego w celu wdrożenia polityk i środków, które są finansowane z budżetu publicznego, oraz stosowania mieszanych instrumentów finansowych z wykorzystaniem dotacji, pożyczek, pomocy technicznej i gwarancji publicznych, w tym roli krajowych banków prorozwojowych w odpowiednich systemach lub sposobu uruchamiania finansowania prywatnego. Rozważyła jako źródło finansowania, generowanie – w sposób racjonalny pod względem kosztów – transferów do innych państw członkowskich zgodnie z rozporządzeniem ESR. Zapewniła rzetelną ocenę makroekonomicznego wpływu planowanych polityk i środków.
16. Określiła, w jaki sposób polityki i środki zawarte w zaktualizowanym planie są zgodne z litewskim krajowym planem odbudowy i zwiększania odporności oraz rozdziałem REPowerEU.
17. Wyjaśniła bardziej szczegółowo, w jaki sposób i do kiedy Litwa zamierza wycofać pozostałe dopłaty do paliw kopalnych.

18. Przedstawiła bardziej szczegółowe informacje na temat konsekwencji transformacji klimatycznej i energetycznej dla społeczeństwa, zatrudnienia i umiejętności lub wszelkich innych skutków dystrybucyjnych, a także na temat planowanych celów, polityk i środków wspierających sprawiedliwą transformację. Określiła formę wsparcia, wpływ inicjatyw, grupy docelowe i przeznaczone na ten cel zasoby, z uwzględnieniem zalecenia Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej ⁽²¹⁾. Uwzględniła, w miarę możliwości, większą liczbę elementów w celu zapewnienia odpowiedniej podstawy analitycznej do przygotowania przyszłego planu społeczno-klimatycznego zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/955 ⁽²²⁾, w tym wytyczne dotyczące sposobu oceny wyzwań i skutków społecznych dla podmiotów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji wynikających z systemu handlu uprawnieniami do emisji w przypadku spalania paliw w budynkach, transporcie drogowym i dodatkowych sektorach, a także wskazania potencjalnych beneficjentów i odpowiednich ram polityki. Wyjaśniła, w jaki sposób ramy polityki określone w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu przyczynią się do przygotowania planu społeczno-klimatycznego Litwy oraz w jaki sposób zostanie zapewniona spójność między tymi dwoma planami.
19. Rozszerzyła konstruktywną już współpracę regionalną z sąsiednimi państwami członkowskimi w rejonie Morza Bałtyckiego oraz w ramach Grupy Wysokiego Szczebla ds. Planu Działań w zakresie Połączeń Międzysystemowych na Rynku Energii Państw Bałtyckich, w tym w zakresie odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej i rynku wewnętrznego, z uwzględnieniem wspólnych wyzwań i celów. Kontynuowała starania na rzecz zawarcia z sąsiednim państwem (Polską) pozostałego wymaganego dwustronnego porozumienia o solidarności dotyczącego bezpieczeństwa dostaw gazu.

DOTYCZĄCE SPÓJNOŚCI ŚRODKÓW KRAJOWYCH Z CELEM NEUTRALNOŚCI KLIMATYCZNEJ ORAZ Z ZAPEWNIENIEM POSTĘPÓW W ZAKRESIE PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO ZMIANY KLIMATU NA PODSTAWIE ROZPORZĄDZENIA (UE) 2021/1119

1. Położyła większy nacisk na kwestie związane z odpornością na zmianę klimatu przy wykorzystywaniu wsparcia z unijnych programów finansowania, takich jak wspólna polityka rolna, finansowanie w ramach polityki spójności i inne odpowiednie fundusze unijne. Fundusze unijne powinny być wydawane w taki sposób, aby podnosiły odporność na zmianę klimatu i nie zwiększały podatności na jej skutki (tj. przestrzeganie zasady „nie czyni poważnych szkód” przy przystosowywaniu się do zmiany klimatu).
2. Ustanowiła mechanizmy zapewniające opracowanie polityk na szczeblu niższym niż krajowy oraz ich regularne przeglądy i aktualizacje.
3. Propagowała rozwiązania oparte na zasobach przyrody i przystosowanie się oparte na ekosystemach w krajowych strategiach, politykach i planach oraz zapewniała inwestycje w ich realizację.

Sporządzono w Brukseli dnia 18 grudnia 2023 r.

W imieniu Komisji
Kadri SIMSON
Członek Komisji

⁽²¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 35).

⁽²²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/955 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia Społecznego Funduszu Klimatycznego i zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/1060 (Dz.U. L 130 z 16.5.2023, s. 1).